

Deze afbeelding is een voorbeeld van een afbeelding die niet kan worden weergegeven.
De afbeelding is niet zichtbaar.
De afbeelding is niet zichtbaar.

P.B. GRONDA

DE BEZIGE BIJ ANTWERPEN

**STRAUS
PARK**

1

21, 22, 23, 24, 25	11
Butch	17
Farren	29
Alison	43
Julie	59
Kawamura	75
Victoria	83
Montauk	99
Gloed	109
Lege stad	119
Bloed	137

2

Ketzin – 1937	149
Bourtange – 1937	163
Het plantsoen – 1938	175
SS Nieuw Amsterdam – 1939	187
De Bellamystraat – 1941	201
De Keizersgracht – 1942	209
Oud-Zuid – 1942	223
De Rozenstraat – 1943-1944	229
Kips Bay – 1945-1946	245

3

Hotel Newton	257
De Gutkins	269
West Side Market	281
Jacob	293
Noah	309
Londen	323
Sevenoaks Weald	333
Straus Park	345
Willow Street	355

Het huis stond op nog geen tweehonderd meter van de Hudson, dus op een dag zoals deze woei de wind door West 107th Street zo het raam van de slaapkamer binnen. Zijn wang bloedde, maar dat was bijkomstig. De bries van over de rivier gooide het gordijn op en hij zag even de rode bakstenen gevel van de overburen. De gevel waar zijn familie al drie generaties lang op uitkeek. Keurig, onverstoorbaar, levenloos. Hij voelde aan zijn wang. Zij kleefde nog aan hem. Regen, zwarte thee, zout van zweet en metaal van bloed. Hij snoof de frisse lucht in. Dit was zijn lucht, zijn stad. Dit was zijn vrouw, misschien. Hij hoorde het wel, in de verte, dat ze zijn einde zou betekenen, maar hij had te goed geleerd om niet altijd te luisteren.

Zo'n twee uur eerder klemde hij haar beide polsen in zijn rechterhand vast terwijl ze de kamer in liepen. Zij achterwaarts en met haar hoofd tegen zijn borst gebogen om valse weerstand te bieden. Het was lente, ze kwamen van buiten en hij proefde een zachte bui en enkele uren zon in haar hals, waar al wat hij kon wensen even leek samen te komen. Met steeds haastiger wordende stappen botste zij uiteindelijk met haar rug tegen de muur, maar hij stopte niet meteen, alsof ze nog een stuk door het behang en de bakstenen had gekund. Zij klemde haar rechterbeen om zijn middel en trok zich aan hem op. Zijn lippen gleden van haar nek langs de binnenweg tussen haar borsten tot ze vastliepen op de welving van haar ribben. Daar drukte ze zijn hoofd tegen zich aan, alsof ze wilde dat hij zich in haar vastbeet.

De basso continuo van de ondergrondse, de voorbijloeiende sirenes als sopranen in een deining van crescendo en diminuendo, en de tenoren van het dagelijkse verkeer er ergens middenin, dat was het eeuwige orkest van Manhattan, dat meer en meer naar de achtergrond verdween. In plaats daarvan voelde hij enkel nog hoe zij gonsde in zijn oorschelp, luid en scherp en heerlijk, alsof ze hem tot waanzin wilde drijven met gesis en gefluister. Haar geluid werd iets tastbaars, waarvan de golven door de lucht overgingen op zijn lijf. Er hing een portretschilderij van Frans Floris dat ze erg mooi vond en waarvan de houten lijst tegen de muur klapte telkens als ze er met haar hoofd tegen stootte.

Zij trok hem naar beneden op een oud tapijt en tussen haar door proefde hij even het stof van veel te veel verleden. Hij zou voor altijd in haar gebleven zijn, daar, op de schurende stof, of om het even waar, maar ze was snel en hij begreep dat hierna alles voorbij kon zijn. Toen ze uiteindelijk op handen en voeten het bed in kroop, zag hij de grove afdruk in rood reliëf op haar rug, waarna ze zich omdraaide en hem met haar hiel om zijn nek naar zich toe trok.

Schram op haar been, moedervlek op haar rug, haar haar om zijn hals. Alles maakte plaats voor de lijnen die kriskras over haar huid liepen. Wimpers, tanden en lippen zo dichtbij dat hij eerst enkel detail zag, dan nog wazige abstractie, dan helemaal niets meer.

Ze drukte haar wang tegen de zijne en aan haar ademhaling voelde hij wat hij met haar deed en wat ze wilde, alsof ze hem stuurde met instructies die geen woorden waren, maar niets meer dan inademen en uitademen en weer inademen en slikken en stokken en uitademen. De muren in de kamer verkleurden van verblindend wit naar blauwgrijs en terug naarmate de wolken voorbij de zon

schoven. Soms kon hij het kleinste detail op haar lichaam zien – gebruide benen die bleker werden, blauwe plekken, rode vegen – soms bijna niets.

Ze beet zich niet in zijn huid vast om lief te hebben, maar om hem te slachten. Ze zat op zijn schoot en bewoog, allesbepalend en bedreigend, en als een slang klemde ze haar bek rond zijn kaak. Ze beet om nooit meer los te laten, haar lichaam ging op en neer, alsof het vloeibaar was, maar haar hoofd zat aan hem vast. Haar kin tot bijna tegen haar borst, weer omhoog en zo almaar door, sneller, dan weer trager. En dan bloed uit de wond, bloed aan haar lippen. Ze schrok maar stopte niet, ze ging door. Hij probeerde grip te krijgen op haar, maar zijn handen gleden van haar rug, heup, dijen. De zachtste stem in hem wilde zo graag dat ze stopte, dat de pijn wegging, dat ze hem heelde, maar die wens werd weggeblazen door de schreeuw om meer van alles. Meer tijd, meer pijn, meer bloed en meer vocht. Meer macht en meer van haar.

Toen hij eindelijk achteroverviel op de lakens, plantte zij haar handen op zijn borst en liet ze haar hoofd zo diep hangen dat haar schouderbladen uitstaken, zoals bij een vermoeide kat. Toen gleed ze van hem af, blinkend, klevend. Stilte. Ze schoof het raam open en het verbaasde hem tot hoe diep in zijn longen hij de frisse lucht kon voelen.

Ze trok enkel een jurk en schoenen aan en verdween. Terwijl hij alleen op zijn bed lag, leek het of zijn huis hem bespiedde. Of het huis van de burens hem bespiedde, onder het opwaaiende gordijn door glurend. ‘Zo, daar heb je de kleine, kijk eens aan,’ leken ze te zeggen, ‘zie hem daar eens liggen.’ Ze walgden van hem en keurden alles aan hem af, maar hij voelde ook dat ze hem tegelijk respecteerden, misschien wel vreesden.

Ze kwam terug en stond even stil in de kamer. Ze keek rond – de schilderijen, het antiek, dwarrelend geel stof in zonnestralen – ze trok haar schoenen uit en schoof haar jurk net hoog genoeg om over hem te kunnen kruipen. Ze kusten niet, zij kuste hem, alsof het haar recht was, alsof het hogerop zo werd beslist. Haar warmte was zoals warmte nu eenmaal is. Troostend, moederlijk, opwindend. Maar als ze dichterbij kwam – dat kon om millimeters gaan – dreigde de warmte om te slaan in hitte. Verlamdend en magnetisch in het begin, dan verschroeiend en verwoestend, alle zuurstof om zich heen opeisend. De pijn week, maakte plaats voor angst. Angst om haar te verliezen, of, erger nog, om haar altijd bij zich te kunnen houden. Toen ze voor de tweede en laatste keer vertrok, liep er een traan door het bloed op zijn wang het laken in.

Het bewijs van haar kleefde nog aan zijn onderlip. Hij kon het voelen, alsof heel zijn pompemde lichaam energie naar zijn mond stuwde, benen en armen verlamdend. Als hij niet meer zo hevig had geademd, en als de Hudson niet de gewoonte had om alle sporen in deze stad zo snel mogelijk uit te blazen, dan zou de afdruk niet zo snel zijn opgedroogd. Als dat kon, dan had hij haar vochtige DNA daar voor altijd bijgehouden. Maar zoals zo vaak in zijn leven moest hij vaststellen dat niets ooit bij je blijft als je de fout maakt om er te veel van te gaan houden, en dat alles wat je zou willen wegwassen, zich lijkt vast te zetten, net onder je vel.

Pas toen ze echt weg was, kwam de stad weer tot leven. De bakstenen van de overburen, de politiesirenes, de wandelaars wier honden elkaar besnuffelen terwijl zij hetzelfde doen. Op de kussens en de lakens naast zijn hoofd werd de rode vlek intussen groter. Net zoals het besef van haar

afwezigheid enkel groeide. Hij had ruw willen zijn voor haar, nietsontziend, maar dat was niet gelukt.

Hier was het op uitgekomen. Dertig jaar alleen zijn, drie weken met haar, een lentezondag in een kamer aan de rivier, vijf seconden in een kus en nu bloedend op een bed. Als hij de kus herhaalde in zijn hoofd en telde, kwam hij op vijf seconden uit. 21, 22, 23, 24, 25. In die tijd was hij zichzelf geweest. Daarin hoorde hij niets, zelfs niet in de verte. Zijn opgedroogde bloed op haar lippen en haar natte warmte, niets meer. In die vijf seconden, daarin woonde enkel hij, Amos Grossman van 76 West 107th Street aan Straus Park, New York.

Gary Dunn streek met duim en wijsvinger over zijn ringbaardje, zodat de vingertoppen elkaar eerst raakten onder zijn neus en dan weer samenkwamen op het puntje van zijn kin. Zijn glimlach was een replica van wat een op zich al weinig overtuigend origineel moest zijn geweest, en kon niet verhullen dat Gary amper kon wachten om de halve windsor om zijn nek los te trekken en naar huis te rijden. Zijn korrelige dromen zou hij zoals elke avond bij het uitschakelen van de lichten achterlaten in de toonzaal aan Cambridge Street, enkel om een kwartier later thuis te komen en vast te stellen dat daar ook al niet veel overbleef van wat ooit perfect leek. Zij op de foute plekken uitgedijd na drie kinderen, halve gesprekken over iets van tv, eten dat ‘gewoon even opgewarmd’ diende te worden.

‘Brengt je naar waar je ook maar wil’, zei Gary terwijl hij in zijn handen wreef. ‘Abby? – en vrouwen zijn er gek op – Abby!’ Zijn geroep en het gekuch dat erop volgde, galmde door de toonzaal. Het was eind november en niemand kocht sportwagens. ‘Brengt je naar waar je ook maar heen wil, en doet dat *fucking* snel.’

Gary sprak die laatste woorden uit alsof hij een smerig geheim over een vroegrijp meisje deelde met twee jongens van een lagere klas, wier open monden en wows hem even het gevoel moesten geven zelf al een hele man te zijn – ‘...en ze deed wát met haar mond?’

‘Nee, de Camaro is echt een heel bijzondere wagen. Heel Amerikaans. En vergeet niet: dit is de 35th Anniversary, dus je moet al goud of zo kopen om een betere investering

te doen.' Gary lachte eerder uit gêne voor zijn groteske leugen dan om wat anders. 'Abby, waar blijven die documentjes voor de Camaro?'

Amos Grossman had tot dan enkel geluisterd en keek nu naar Gary zoals een dierenarts naar een ziek vogeltje kijkt waarvan hij weet dat hij het enkel kan helpen door het zo snel en zo pijnloos mogelijk af te maken.

***

Het was zijn derde jaar aan Harvard en Amos had na een reis naar Europa besloten om de laatste verwachtingen van zijn familie van zich af te schudden door zijn studie Europese geschiedenis op te geven. Dat maakte hem bij momenten euforisch, al moest hij ook steeds harder lopen om niet ingehaald te worden door een naderende golf van weemoed. Hij had zijn ouders nog niet ingelicht, maar dat was niet waar hij het meest mee zat – eigenlijk zat hij daar helemaal niet mee, wat bewees dat zijn besluit al effect had. Wat hem een niet-aflatend benauwd gevoel gaf, was eerder het besef dat hij de laatste grip op een soort normaliteit nu had gelost en in een put viel waarvan hij niet wist waar die zou eindigen – als hij al ooit eindigde. Amos voelde zich – en dat was misschien de eerste maar zeker niet de laatste keer – helemaal alleen.

Hij was er desondanks lang van uitgegaan dat hij na zijn afstuderen iets zou opbouwen. Iets wat van hemzelf zou zijn, iets wat hij nog niet kon benoemen, maar wat wel schitterde aan de horizon. Er was iets veranderd aan Amos in het najaar van 2003, en op de dag dat de eerste sneeuw viel in Cambridge had hij een knop omgedraaid. Later zou hij het er met dr. Frank Kawamura, zijn therapeut, nog

vaak over hebben. Beschaamd over de waarheid en wat hij had ontdekt, zou Amos hem leugens vertellen. Vooral in de hoop dat hij ze na een poos zelf zou kunnen geloven – zolang ze maar aannemelijk genoeg waren.

Misschien had het te sterk ontwikkelde relativiseringsvermogen dat typisch was voor jonge geschiedenisstudenten hem te veel het zinloze van zijn pathetische geratel in het heden laten inzien. Tenminste, zo zou hij het proberen te verkopen aan dr. Kawamura of wie het ook maar wilde weten. Of hij had zijn illusies over enige grootsheid – hij kreeg dat soort woorden nog maar moeilijk over zijn lippen – ingeslikt toen hij beseftte dat veel van zijn medestudenten met precies dezelfde schitterende verwachting in hun ogen rondliepen, en zo die van Amos banaal lieten lijken. Als hij niet speciaal kon zijn, niet uniek of ten minste opvallend, dan was hij nog liever helemaal niets.

***

Gary Dunn schraapte zijn keel – hij had ook nog wel een leven, hoor, buiten wat zitten te wachten op een antwoord van twee verwende studentjes. ‘Zo,’ vroeg hij, ‘wat denken jullie?’

‘Wat denken we, Butchie?’ vroeg Amos aan Butch Casey. ‘Van de Camaro? Hij is wel heel Amerikaans?’ Amos legde een zuiderse klank in het woord ‘Amerikaans’, wat Gary tot zijn plezier niet opmerkte.

‘Dat is hij zeker,’ zei Gary.

‘Zie je? Gary beaamt het ook nog eens, Butchie,’ zei Amos.

Butch zei niets omdat hij te beleefd was opgevoed, maar glimlachte bijna onmerkbaar om de vileine manier waarop

zijn goede vriend met de arme Gary speelde. Het was niet zo dat Amos geen andere mensen respecteerde, het was eerder dat hij niets of niemand nog echt serieus kon nemen. Hij was een losgeweekt voorwerp, aan niets gebonden, een voorwerp dat in een put viel en daar vrede mee had. De rest – Gary, de universiteit, het nieuws, carrières, de goudkoers – de rest was decor.

***

‘Welk verschil gaan we in godsnaam nog maken?’ had Amos de avond tevoren aan Butch gevraagd. Dat was een vraag die hij op welke dag van het jaar, welk moment van de dag dan ook op ironische wijze had kunnen stellen, maar dit was een zeldzaam moment waarop hij gewoon zei wat hij meende, en dat maakte zelfs de immer in een aura van onverstoorbaarheid gehulde Butch Casey nog wat stiller dan hij gewoonlijk al was.

Ze waren blijven hangen op de treden naar de voordeur van hun studentenhuus en zwegden zeker een volle minuut terwijl de grasperken stilaan van groen naar wit verkleurden. ‘Als het je ooit nog te binnen schiet, dan moet je het me zeker laten weten’, zei Amos ten slotte, en hij maakte aanstalten om de laatste treden naar de deur op te gaan, maar bleef staan toen er enkel een snel verdampende zucht uit zijn vriend kwam. Geen ‘ach ja’, ‘morgen is er weer een dag’ of een ander passe-partoutantwoord om een ongemakkelijk gesprek op te rollen en weer verder te gaan met wat er eerder aan de gang was geweest.

Butch Casey was een middenklassezoon voor wie Amos een grote vriendschap en tegelijk een diepgewortelde jaloezie koesterde. Vriendschap omwille van een rechtlijnig

en helder karakter dat perfect verpakt zat in zijn geblokte uiterlijk – een slimme blik in een robuuste kop, klaar voor zowel het debat als het vuistgevecht. Amos hield ook van die naam, Butch Casey. Het was een naam die Amos deed denken aan vervlogen tijden die hem, ook al wist hij best dat dat niet zo was, beter leken. Spoetnik, NASA, Korea, Fidel, Truman. Er hing een zekere geschiedenis in de naam Butch Casey. En het was er een mooiere dan die welke aan de naam Amos Grossman kleefde.

Jaloers was Amos op het feit dat Butch niets te verliezen had, en dus alles nog kon opbouwen. Butch studeerde rechten en dat was een understatement. Hij las geen boeken, hij at ze cover tot cover op, tot de inkt tussen zijn tanden zat en hij de inhoud beter kende dan degenen die ze ooit geschreven hadden. Butch sprak niet veel, maar hij kon observeren en luisteren als een jachthond. Hij lachte vaak om de naïviteit, het overdreven cynisme en de hang naar romantiek die Amos voortdurend heen en weer leken te schoppen. Oordelen deed hij zelden of nooit, en al zeker niet hardop. Als hij dat dan toch al eens deed, dan was dat een reden voor Amos om verscheidene nachten achter elkaar wakker te liggen en van alles, niet het minst zichzelf, ter discussie te stellen.

Dat was meteen waarom Butch volgens Amos een geweldige advocaat zou worden, of misschien wel een magistraat. Amos zag hem zo voor zich: Butch, een simpele boer uit Asshole, Maine, na een prachtcariëre verkozen voor het Hooggerechtshof. Maar hij verzweg dat en noemde hem Butchie, wat onder het mom van kameraadschap duidelijk moest stellen dat Amos al lang was waar Butch zo graag wilde komen. Het bij bevriende banken bewaakte geld, de macht van een adressenboekje in de linkerschuif van een

studeertafel, de naam die tot de laatste minuut een plots vrijgekomen tafel in elk toprestaurant van Morningside Heights tot Midtown verzekerde – het had allemaal in Amos' geboortepakket gezeten, samen met slabbetjes die zijn initialen droegen, een antieke wieg en een duur ticket voor de universiteit, waar de kou en de sneeuw er die avond voor zorgden dat er behalve Amos en Butch niemand bleef napraten alvorens naar binnen te vluchten.

Omdat Butch enkel zuchtte en Amos ook geen zin had om de hele avond te zitten tobben, probeerde hij zijn lot als erfgenaam van het Grossmanfortuin voor te stellen op de laconieke manier die Butch van hem gewend was. Dat hij wel zou gaan reizen, zei hij. Afrika en Australië zien. Zwemmen met dolfijnen en cocktails leren shaken van een homo op Bermuda, dat soort nonsens. En dan wat vastgoed doen, zoals de meesten van zijn lotgenoten aan de Upper West, of misschien iets gaan verzamelen. Grappige kurkentrekkers, uitheemse valuta, zeilboten. Butch had nu wel gelachen, maar meer uit medelijden dan begrip. 'Waarom zou je dat nu doen?' vroeg hij aan Amos. 'Alles moet toch nog beginnen?'

Voor Butch moest inderdaad alles nog beginnen. Op een dag zou hij bij zijn alleenstaande moeder thuiskomen in Maine en haar een mooi juweel of een etentje in het duurste restaurant van de buurt kunnen aanbieden. Misschien zou hij zelfs haar hypotheek kunnen afbetalen. Butch was mogelijk de man die zijn familie van economy-naar businessclass kon helpen. Hij zou niet teleurstellen. Hij had, zoveel was duidelijk, een doel, en alles aan hem straalde uit dat hij dat doel niet uit het oog zou verliezen tot hij in handen had wat hem toekwam. Amos had niets liever gewild dan met hem te kunnen ruilen. De positie van

Butch Casey uit Maine voor elke cent van het kapitaal van de meer dan vijftientig miljoen dollar die de familie Grossman volgens de Auslander Private Bank & Trust ongeveer waard was. Amos wilde een familie die helemaal niets waard was. Dat leek hem prachtig.

***

‘En die daar?’ vroeg Amos aan Gary Dunn, die bijna van de motorkap van de Camaro gleed toen hij zich omdraaide naar de door Amos aangewezen Ferrari. Een auto die op een stuk rood tapijt werd gepresenteerd terwijl alle andere gewoon op witte discounttegels stonden. Abby kwam eindelijk aanzetten met enkele A4’tjes over de Camaro.

‘De 250?’ vroeg Gary.

‘Ik weet het niet, die daar’, zei Amos.

‘De 1968 250GT?’

‘Ja, die vind ik mooier.’

Gary lachte en sloeg zelfs op zijn dij. Maar omdat Amos zo vreselijk serieus keek, stuurde hij Abby weer weg. Heel even keek hij naar haar achterste. In de lente van het jaar ervoor hadden ze een korte affaire gehad, tot Abby een relatie begon met een erg jaloerse verkoper van fitness-toestellen. Sindsdien had zij niet veel meer goed kunnen doen bij Gary.

‘Is deze ook Amerikááns, Gary?’

‘Nee, eh, de Ferrari is Italiaans.’

‘Italiaans? Butch?’

‘Ik lust wel graag Italiaans’, zei Butch alsof hij in een schooltoneelstuk meespeelde en net op het moment dat hij zijn ene lijn moest debiteren van de zenuwen onnozel begon te giechelen.

'Zie je die taxi buiten, Gary?'

'Ja.'

'Laat die maar doorrijden.' Amos stak Gary honderd dollar toe.

Een halfuur later gierde Butch het uit terwijl Amos het gas intrapte en het parkeerterrein voor Miller Exclusive Cars afreed.

'Is deze ook Amerikaans? Italiááns, Butch? Ha! Onnozele gek! Schitterend...' Amos moest een lachje forceren. 'Echt... schitterend.'

Butch stak een vinger onder zijn T-shirt om zijn ogen te drogen. Het was alsof wat Amos in essentie de aanschaf van een rode oude auto vond, ongemakkelijk was geweest voor Butch, en hij nu al zijn opgebouwde spanning en plaatsvervangende schaamte kon loslaten. Voor Amos was de pret eraf geweest vanaf het moment dat hij de sleutels van de auto aangereikt kreeg van een glunderende Gary. Net daarvoor had hij een cheque voor 128.000 dollar uitgeschreven aan Miller Cars Inc. Een telefoontje naar Howard K. Auslander van Auslander Private Bank & Trust New York had meneer Miller zelf ervan moeten overtuigen dat hij niet te maken had met een gek of een bedrieger. Amos had vlak voor hij de cheque overhandigde nog geëist dat zowel hij als zijn kameraad er gratis zo'n prachtig Miller Exclusivepetje bij kreeg om de deal te bezegelen. Dat was geen probleem geweest.

Nog voordat Amos de auto ergens op de campus had geparkeerd, belde zijn moeder hem op. Hij had deze week wel vaker de bedoeling gehad om haar op te bellen en haar in te lichten over zijn besluit. Of haar ten minste te vertellen dat hij zijn studie zou staken.